

آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

مقدمه

مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تحصیلی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت که یکی از دوره های تحصیلات تکمیلی است که در آن دانش آموختگانی تربیت می شوند که از دانش و مهارت کافی برای نیاز سنجی، طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه های آموزشی مرتبط با سلامت جامعه بر خوردار باشند و فرد، گروه، جامعه و سازمان را در جهت تامین، حفظ و ارتقای سلامت جامعه توانمند سازند. در این راستا جلب مشارکت مردم، استفاده از سرمایه های اجتماعی و جلب حمایت سیاستگذاران از جمله فعالیتهای حرفه ای است که بکار گرفته می شود. ارتقاء سواد سلامت جامعه، شکل دادن به ارزشها، باورها و رفتارهای سالم، اصلاح هنجارهای گروهی و شیوه زندگی سالم، توسعه مهارتهای زندگی نیز از جمله وظایف دانش آموختگان این رشته است که طی دوره مصوب موفق به کسب توانمندیهای لازم خواهند شد.

عنوان رشته به فارسی و انگلیسی: آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

Master science (M.sc) In Health Education and Health Promotion

تعریف رشته:

آموزش بهداشت و ارتقای سلامت عبارت است از " آموزش و ترغیب فرد، اجتماع، سازمان و قادر سازی آنها برای تاثیر گذاری بر مولفه های موثر بر سلامت و توسعه ابزارهای فردی و اجتماعی که به مردم برای حفظ و ارتقای سبک زندگی سالم، رفاه جامعه و کیفیت زندگی کمک می کند" این رشته در برگیرنده طیف وسیعی از علوم از جمله علوم رفتاری، اجتماعی، روانشناسی، جامعه شناسی، مردم شناسی، رسانه، ارتباطات، فناوری و فناوریهای نوین، تعلیم و تربیت، مشاوره و علوم بهداشتی- پزشکی است.

رشته آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در مقطع کارشناسی ارشد توسعه مهارتهای فردی در نیاز سنجی، تجزیه و تحلیل رفتار فردی، اجتماعی و سازمانی، برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی مداخلات آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت است. همچنین در این مقطع از روشهای پژوهش کمی و کیفی و تعیین کننده های سلامت روشهای مشاوره، نظریه های مطالعه و تغییر رفتار سلامت در همه سیاستها و سایر استراتژیهای ارتقای سلامت، ارزشیابی مداخلات و عملکرد مبتنی بر شواهد بهره گیری می شود.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره

داوطلبین باید علاوه بر شرایط پذیرش دانشجو از شرط اختصاصی ذیل برخوردار باشند.

دارا بودن مدرک کارشناسی در یکی از رشته های بهداشت عمومی، پرستاری، مامایی، مهندسی بهداشت حرفه ای، مهندسی بهداشت محیط، مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، هوشبری، مدارک پزشکی، علوم تربیتی، مشاوره، مردم شناسی، علوم اجتماعی، روانشناسی،

تکنولوژی، اتاق عمل، فناوری اطلاعات سلامت، و مطالعات ارتباطی و فناوری اطلاعات از یکی از دانشگاه های معتبر داخلی و خارج از کشور که به تایید وزارت بهداشت، درمان، آموزش پزشکی و یا وزارت علوم، تحقیقات فناوری رسیده باشد.

مواد امتحانی در آزمون ورودی و ضرایب آن

ردیف	نام درس	ضریب
۱	آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	۳
۲	روانشناسی	۲
۳	بهداشت عمومی	۲
۴	زبان عمومی	۳
۵	جامعه شناسی	۲
۶	مجموع ضرایب	۱۲

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران

بعد از اجلاس آلماتا در سال ۱۹۷۸ که در آن هدف اصلی تحقق سلامت برای همه و مراقبتهای بهداشتی اولیه معرفی شد و اهدافی برای سال ۲۰۰۰ تحت عنوان برنامه سلامت شکل گرفت و آموزش بهداشت به عنوان اولین جزء PHC مطرح شد. در اجلاس اوتاوا در سال ۱۹۸۶ آموزش بهداشت و ارتقای سلامت مورد تایید و تاکید سازمان بهداشت جهانی قرار گرفت و با عنوان " منشور اوتاوا" تصویب شد. مکانسیمهای عملیاتی این منشور عبارت بود از ایجاد سیاست عمومی مرتبط با سلامتی، ایجاد محیط های حمایت کننده، باز نگری سیستم خدمات بهداشتی درمانی، تقویت اقدامات جامعه در خصوص سلامتی و توسعه مهارتهای فردی.

در ایران سال ۱۳۳۰ هجری شمسی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت به عنوان یک حرفه خاص مطرح شد. اداره آموزش بهداشت تحت عنوان اداره تبلیغات در وزارت بهداری وقت شروع بکار کرد. در آن زمان دوره ای مقدماتی به مدت شش هفته برای شش نفر از کارکنان جهت آموزش مبارزه با مالاریا ترتیب داده شد و این افراد به مناطق مختلف کشور اعزام شدند. در سال ۱۳۳۱ ده نفر لیسانس برای آموزش سلامت انتخاب شدند و ۴ ماه تحت آموزشهای لازم قرار گرفتند. در سال ۱۳۴۰ اداره آموزش بهداشت تحت نظر معاونت فنی وزارت بهداری قرار گرفت و در سال ۱۳۵۱ به دفتر آموزش بهداشت عمومی تغییر نام یافت و فعالیتهای آن نیز گسترده شد. طی سالهای بعد تا ۱۳۵۵ به موازات تربیت مربی بهداشت در داخل کشور که پس از تاسیس دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، همکاری این موسسه را نیز در پی داشت. با استفاده از بورس های اعطایی ایالات متحده، انگلیس و سازمان

بهداشت جهانی همه ساله چند نفر از مربیان بهداشت با گذراندن امتحان زبان انگلیسی برای طی دوره های یک ساله فوق لیسانس آموزش بهداشت به کشورهای فوق اعزام شدند بعد از انقلاب توسط دانشکده بهداشت دانشگاه تهران دوره های آموزشی برای تربیت کارشناسی ارشد آموزش بهداشت برگزار شد. تربیت دانشجو در رشته آموزش بهداشت در مقطع دکتری از سال ۱۳۶۷ آغاز گردیده است. در دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان اولین دوره کارشناسی ارشد آموزش بهداشت در سال ۱۳۹۲ با پذیرش ۲ نفر صورت گرفته است.

ارزش ها و باورها (Values and beliefs)

عقاید و ارزش های حاکم در این رشته عمدتاً بر گرفته از قوانین و مقررات دین مبین اسلام و فرهنگ ایرانی- اسلامی است. اسلام بر حفظ سلامت بر اساس مسئولیت های فردی و اجتماعی تاکید خاص دارد. از آنجا که هدف علم آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت توانمندسازی افراد و جامعه برای کنترل عوامل موثر بر سلامت است. لذا آموزه های این رشته نقش مهمی در استقرار جامعه سالم به عهده دارد. این رشته بر اساس نیاز های فردی، سازمانی و اجتماعی برای بهبود رفتار و توسعه فرهنگ و سبک زندگی سالم مبتنی بر فرهنگ و مذهب ایرانی اسلامی بنا گردیده است و دانش آموختگان این رشته با استفاده از مجموعه علوم پزشکی، بهداشتی، اجتماعی، رفتاری و تلفیق آنها با یکدیگر مردم و سازمان ها را در جهت تامین، حفظ و ارتقاء سلامت توانمند می سازند و در این مسیر از مشارکت بخش های مختلف جامعه و حمایت سیاستگذاران بهره می جویند. علاوه بر سلامت محوری و تاکید بر عدالت در توزیع سلامت، این رشته بر فرهنگ سازی تدریجی مبتنی بر پژوهشهای فرهنگی و اجتماعی نیز باور دارد. در این برنامه بر ارزشهای زیر تاکید می شود.

-ارزش های اسلامی- ایرانی

-اخلاق مداری

-نظام مندی مجامع نگری

-اجتماع محوری

-عدالت محوری

-سلامت محوری

-مشارکت، همکاری و توانمند سازی

دور نما، چشم انداز (vision)

تا سال ۱۴۰۴ شمسی و هم گام با اهداف سند چشم انداز ملی، رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مقطع کارشناسی ارشد، به استانداردهای آموزشی در سطح جامعه دست یابد و دانش آموختگان این مقطع قابلیت توانمندسازی جامعه و ایجاد بستر مناسب ارتقای سطح سلامت محیطی، سازمانی و اجتماعی در کشور فراهم نمایند همچنین تربیت دانش آموختگان این مقطع آموزش و ارتقاء سلامت باعث ارتقاء سطح سلامت جامعه، افزایش بهره وری و کاهش بار بیماری ها و هزینه های تشخیصی، درمانی و توان بخشی گردد.

رسالت، مأموریت (mission)

مأموریت رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در مقطع کارشناسی ارشد، تربیت دانش آموختگانی است که با کسب دانش و مهارت های حرفه ای قادر به شناخت جامعه، ارزیابی نیازهای فردی، سازمانی و اجتماعی، برقراری ارتباط مناسب و مؤثر، تصمیم گیری، خدمات آموزشی، مدیریتی، پژوهشی و مشاوره ای و طراحی مداخلات و پژوهش های مرتبط با سلامت در راستای افزایش آگاهی، بهبود نگرش و تغییر رفتار گروه های مختلف جمعیتی بر اساس ارزش های اسلامی، فرهنگی و انسانی باشند به گونه ای که به ارتقای سلامت و شکل گیری سبک زندگی سالم منتهی گردد.